

KRITISKE ANALYSER

Af Henrik Herløv Lund, økonom - cand. Scient. Adm.

www.henrikherloevlund.dk

herloevlund@mail.dk

Notat, 19.06.17 + 18.09.17

MACRON: NU SKAL FRANKRIG SMAGE NEOLIBERALISTISK "MEDICIN".

Sammendrag:

- *Emanuel Macron repræsenterer i økonomisk -, arbejdsmarkeds - og velfærdspolitik en højrefløjspolitik: Den neoliberalistiske.*
- *Hans program handler om at svække fagbevægelsen, spare på velfærden og give virksomhederne skattelettelse*
- *Baggrunden for Macrons sejr er ikke mindst et fravalg af Socialistpartiet, hvis præsident Holland svigtede sin valgløfter om at trodse EU og skabe beskæftigelse*
- *Valgene ligner et overvældende mandat til Macron, men pga. lav valgdeltagelse repræsenterer Macron i realiteten kun et mindretal af den franske befolkning*
- *Desuden giver det fransk valgsystemet en voldsom overrepræsentation i parlamentet til det største parti, som er Macrons*
- *Macrons arbejdsmarkedslov er nu fremlagt, den skal gøre det lettere og billigere for virksomhederne at fyre.*
- *Reformen har ikke noget med skandinavisk "Flexicurity" at gøre, fordi den øgede fleksibilitet for arbejdsgiverne IKKE ledsages af social sikring af arbejderne*
- *Macrons reformer skal øge fransk konkurrenceevne, men vil samtidig reducere lønninger og hjemligt forbrug*
- *Skal Macron som lovet skabe øget beskæftigelse, forudsætter det at ikke mindst Tyskland øger sin efterspørgsel, men den tyske politik er det stik modsatte: At dumpe lønningerne*
- *Macron vil derfor formentlig fejle*

Indledning:

I det følgende ser vi på det franske præsident- og parlamentsvalg og konsekvenserne heraf.

Først analyseres i del I det franske præsidentvalg. Der redegøres for, hvilket politik Macron reelt står for og for, hvad der egentlig er årsagerne til hans sejr ved præsidentvalget?

Dernæst analyseres i del II Macron, hvorvidt Macrons tilsyneladende overvældende valgsejr ved parlamentsvalget er udtryk for et reelt mandat fra det franske folk til hans reformer?

Og sidst, men ikke mindst analyseres i del III den arbejdsmarkedsreform, som Macron og hans regering nu har spillet ud med. Det undersøges, hvad reformen går ud på og dernæst diskuteres om Macron har udsigt til at nå målene med reformen?

DEL I: PRÆSIDENTVALGET I FRANKRIG

I.1. Macron - ikke midtsøgende, men højrefløj.

Emanuel Macron´s sejr ved præsidentvalget og ved det igangværende parlamentsvalg handler ikke mindst om "dygtig" spin.

Det er lykkedes Macron at fremstille sig selv og sin bevægelse/sit parti som en fornyelse og som noget midtsøgende både i forhold til det traditionelle venstre og det traditionelle højre.

Men det illusionsmageri. Det har man ikke mindst kunnet se af de mange højrefløjskoryfæer blandt hans centrale ministre. Macron er systemets mand og pengenes mand.

Og først og fremmest er han i den økonomiske politik, i arbejdsmarkedspolitikken og i velfærdspolitikken eksponent for en højrefløjspolitik omend for en højrefløjspolitik, der endnu ikke har været prøvet i Frankrig: Den neoliberalistiske.¹

Det neoliberalistiske økonomiske paradigme var dominerende i USA og Storbritannien fra 80´erne og frem og i EU, Tyskland fra og med 00´erne, men har ikke været systematisk afprøvet i Frankrig.

Selvom denne type højrefløjspolitik altså er velkendt internationalt set, kan den i Frankrig fremstilles som en fornyelse, netop fordi den endnu ikke er kendt og prøvet her.

Men nu skal Frankrig også smage den neoliberalistiske "medicin".

¹) Jf. Tonneua, Oliver: Macrons tragedie er hans stålsatte tro på et mislykket økonomisk system. Information 11.05.17 <https://www.information.dk/debat/2017/05/macrons-tragedie-staalsatte-tro-paa-mislykket-oekonomisk-system>

For det første vil Macron - som i USA Reagan og hans efterfølgere - svække fagforeningerne ² : Arbejdsgiverne skal kunne *forhandle kontrakter med arbejderne udenom fagforeningerne*. Det skal være lettere at fyre. Og arbejdsgiverne skal have ret til at sætte arbejdstiden op og kunne sætte lønningerne ned.

Endvidere er der også planer for en pensionsreform.

For det andet skal – som i USA og Storbritannien - velfærden reduceres. Macron vil nedlægge 120.000 offentlige arbejdspladser og i første omgang sænke de offentlige udgifter med 60 milliarder euro. ³ Heraf skal henholdsvis 25 og 15 mia. komme fra besparelser på sociale ydelser og sygesikring. ⁴ Over 5 år skal de offentlige udgifter sænkes med 450 mia. euro. ⁵

Og endelig skal for det tredje virksomhederne – som i USA og Storbritannien - have lov til at tjene mere gennem lempelse af skatten på kapitalafkast ⁶ og lempelse af selskabsskatten fra 33,3 pct. til 25 pct. ⁷

Staten som magtapparat skal også styrkes med flere politibetjente og et større militærbudget. ⁸

Det skal retfærdigvis nævnes, at Macron også vil øge offentlige og grønne investeringer, men det overordnede billede af hans politik er et af neoliberalistisk økonomisk politik.

I.2. Hollande ´s svigt af sine valgløfter har skylden.

Dygtigt spin har dog ikke alene skabt Macron ´s fremgang.

²) Jf. Arbejderen 9 – 11. juni: Macron vil stække fagforeningerne.

<http://www.arbejderen.dk/udland/macron-vil-st%C3%A6kke-fagforeningerne>

³) Jf. Jarlner; Michael: Forskellen på Len Pen og Macron. Politiken, 26.04.17

<http://politiken.dk/debat/klummer/art5923790/Her-g%C3%A5r-fronten-mellem-Marine-Le-Pen-og-Emmanuel-Macron>

⁴) Jf. Andersen, Lasse Skou og Rune Wolfhagen: EU kan drage et lettelsens suk. Macron bliver Frankrigs næste præsident. Information 08.05.17.

<https://www.information.dk/udland/2017/05/eu-kan-drage-lettelsens-suk-emmanuel-macron-frankrigs-naeste-praesident>

⁵) Andersen, Lasse Skou og Rune Wolfhagen: EU kan drage et lettelsens suk. Macron bliver Frankrigs næste præsident. Information 08.05.17.

<https://www.information.dk/udland/2017/05/eu-kan-drage-lettelsens-suk-emmanuel-macron-frankrigs-naeste-praesident>

⁶) Jf. Piketty, Thomas: Hvilke reformer har Frankrig brug for?

<https://www.information.dk/udland/2017/06/piketty-macrons-program-fremstaar-broget-opportunistisk>

⁷) Jf. Jarlner; Michael: Forskellen på Len Pen og Macron. Politiken, 26.04.17

<http://politiken.dk/debat/klummer/art5923790/Her-g%C3%A5r-fronten-mellem-Marine-Le-Pen-og-Emmanuel-Macron>

⁸) Jf. Christiani, Sune Gudman: Her er forskellene på Macron og Le Pen. Dr.dk, 24.04.17

<http://www.dr.dk/nyheder/udland/valgfrankrig/euroen-indvandrere-og-flere-faengsler-her-er-forskellene-paa-macron-og>

Macron´s sejr handler ikke mindst om et fravalg, nemlig at de franske arbejdere har fravalgt det franske socialdemokrati, Socialistpartiet. Dette fravalg skyldes ikke mindst svigt af valgløfterne fra Socialistpartiet, der de seneste 5 år har haft flertallet i parlamentet og navnlig med Francois Hollande har haft præsidentposten. 6)

Frankrig har siden finanskrisen været Europas syge mand økonomisk set med lav vækst, store statsunderskud og stigende statsgæld og ikke mindst vedvarende høj arbejdsløshed. Men har haft vanskeligt ved at gøre noget effektivt for at øge beskæftigelse på grund af EU´s sparepolitik og strenge krav om ikke at øge statsunderskuddet.

Hollande vandt i 2012 præsident – og parlamentsvalget på løfter om at trodse EU´s og Tysklands sparepolitik og i stedet skabe øget beskæftigelse og vækst gennem en ekspansiv økonomisk politik, der ikke mindst skulle reducere den høje arbejdsløshed.

Men efter valget endte han alligevel med at rette ind efter EU og Tyskland, opgav at føre beskæftigelsesfremmende ekspansiv økonomisk politik og koncentrerede sig om at leve op til EU´s krav om at holde statsunderskud og - gæld nede. Oven i købet forsøgte han - med netop Macron som økonomiminister - tværtimod selv at indlede neoliberalistiske arbejdsmarkedsreformer, hvilket imidlertid blev mødt med og bremset af omfattende strejker.⁹

Arbejdsløsheden og beskæftigelsen har derfor ikke bedret sig - og økonomien for den sags skyld heller ikke. Og som arbejderne i sin tid i Tyskland efter Hartz-reformerne vendte socialdemokraterne i SPD ryggen midt i 00´erne, fordi de ikke længere oplevede dem som ”den lille mands parti”, har arbejderne i Frankrig nu også vendt de hjemlige socialdemokrater i Socialistpartiet ryggen efter deres svigt af valgløfterne.

DEL II: MACRONS TILSYNELADENDE OVERVÆLDENDE SEJR VED PARLAMENTSVALGET ER IKKE REEL.

Macrons Parti ”La Republique en Marche” (LREM) fik ved det franske parlamentsvalgs 2. runde absolut majoritet i det franske parlament med 350 mandater ud af 577 pladser. Baggrunden herfor er ikke mindst det næste totale sammenbrud ved valget for det franske socialistparti, hvilket som anført ovenfor skyldes Hollande gennemgribende svigt af sine valgløfter.

Har Macron hermed fået et klart mandat fra det franske folk til sine reformer?

Nej, der er flere problemer med Macrons tilsyneladende overvældende valgsejr. Problemet er for

⁹⁾ Jf. Arbejderen: Socialdemokrati i frit fald. 19.04.17.
<http://www.arbejderen.dk/udland/socialdemokrater-i-frit-fald>

det første, at 57,5 pct. af franskmændene afholdt sig fra at stemme.¹⁰ Ved valget anden runde fik Macrons parti ganske vist 49 procent af stemmerne, men med den ekstremt lave valgdeltagelse svarer det kun til 21 procent af de stemmeberettigede. Macrons majoritet i parlamentet repræsenterer altså i sig selv en minoritet i befolkningen.

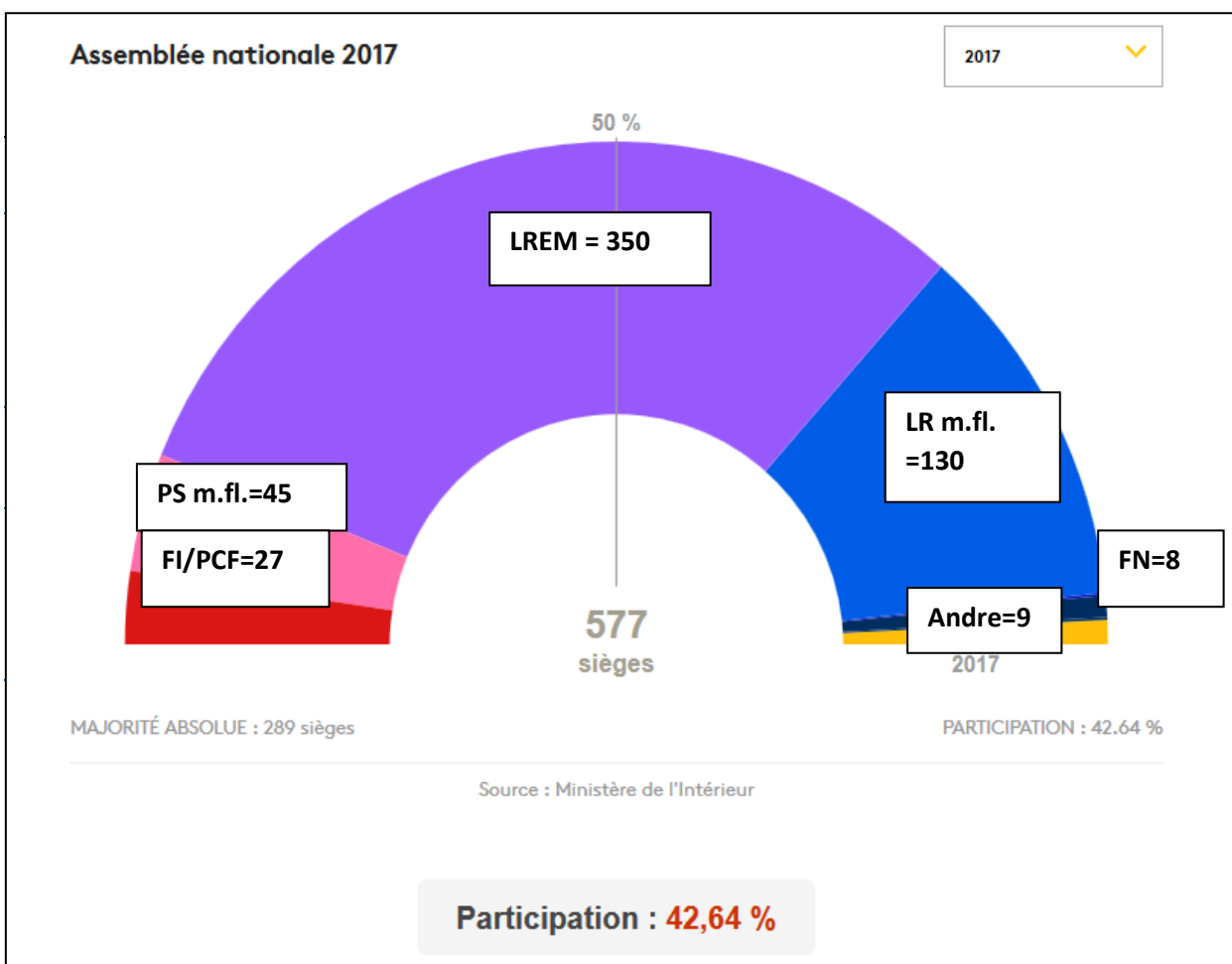
Hertil kommer for det andet, at valgmetoden er groft udemokratisk, idet det største parti på grund af det franske valgsystem overrepræsenteres voldsomt, mens oppositionen til gengæld repræsenteres langt svagere end deres reelle opbakning i befolkning.

Det gælder både Socialistpartiet¹¹, Melenchons bevægelse "La franche Insoumise"¹² og Le Pens parti¹³.

Tilsammen fik de ved 1. runde af parlamentsvalget 31,6 procent af de afgivne stemmer mod Macrons parti, der kun opnåede 28,2 pct.¹⁴ Dette viser deres reelle opbakning, idet vælgerne her frit kunne stemme på de partier, som de foretrak.

Alligevel får disse 3 partier, som fra hver sin side udgør den egentlige opposition til Macron i det franske parlament, ved valgets 2. runde kun i alt 80 mandater mod altså Macrons 350¹⁵, fordi man her kun kan stemme på de to største partier. De øvrige stemmer dømmes altså bort.

Figur: Mandatfordeling i den franske Nationalforsamling ved valgets 2. runde.¹⁶

DEL III: MACRONS ARBEJDSMARKEDSREFORM.

III.1. Fleksibility uden security.

Som anført repræsenterer Macron valgsejre ikke en politisk fornyelse, men er i virkeligheden en sejr for en højreorienteret arbejdsmarkeds og økonomisk politik: Den neoliberalistiske, hvori en vigtig ingrediens - kendt fra både USA og Storbritannien - er at svække fagforeningerne og billiggøre arbejdskraften for arbejdsgiverne.¹⁷

Det er også formålet med den arbejdsmarkedslov ¹⁸, som Macron nu er gået i gang med at gennemføre.

For det første skal loven svække fagforeningerne ved, at arbejdsgiverne skal kunne *forhandle kontrakter med arbejderne udenom fagforeningerne*. Herigennem skal man fx kunne indføre arbejde på helligdage eller lønreduktioner uden om brancheaftaler med fagforeningerne.¹⁹

For det andet skal loven svække den enkelte lønmodtagerne overfor arbejdsgiverne ved, at det bliver billigere for arbejdsgivere at fyre medarbejdere. Den sikring, som fastansatte franske lønmodtagere i dag har i kraft af krav på fratrædelsesgodtgørelser, skal svækkes. Fx lægges der nu et "loft" over størrelsen af fratrædelsesgodtgørelse, således at det bliver billigere for arbejdsgiverne at fyre.

Og endelig skal det for det tredje det nuværende system for ansættelsestryghed gennem opsigelsesvarsler udvandes. Det sker igennem, at Macrons arbejdsmarkedslov juridisk set gør det lettere at afskedige medarbejdere uden om opsigelsesvarsler, hvis produktionen ikke er "rentabel i Frankrig"

Denne lov vil være en klar svækkelse af fagforeninger og af lønmodtagerne i Frankrig. Det bliver langt lettere for arbejdsgiverne at skaffe sig af med arbejdskraft i tilfælde af konjunkturedgang, fordi fratrædelsesgodtgørelserne nu begrænses og opsigelsesvarslerne udvandes. Det vil få arbejdsløsheden til at vokse hurtigt i økonomisk trange tider og i sig selv lægge pres på lønningerne.

Og når aftaler lokalt nu kan gennemføres uden om fagforeningerne, vil det være langt lettere for arbejdsgiverne at tromle de tilbageværende medarbejdere på de lokale virksomheder til at acceptere forringelser især i tider med krise og arbejdsløshed.

¹⁷) Jf. Lund, Henrik Herløv: Macron – Nu skal Frankrig smage neoliberalistisk medicin. Juni 2017.
www.henrikherloevlund.d/Artikler/Macron.pdf

¹⁸) Jf. Albers, Marie Louise: Macron og 159 siders sprængfarlig politik. Jyllandsposten, 01.09.17

¹⁹) Jf. Byrdal, Trine: Frankrig ruster sig til arbejdskamp. Information 12.09.17

https://www.information.dk/udland/2017/09/frankrig-ruster-arbejdskamp-maaske-bare-gammel-vane?lst_prelnoart

Denne øgede fleksibilitet er af Macron selv, men også af højresocialdemokrater i Skandinavien blev fremstillet som en tilnærmelse til den skandinaviske arbejdsmarkedsmodel: Flexicurity – modellen.

Det er imidlertid en "et - benet" flexicurity – model, som Macron indfører i Frankrig, hvor arbejdsgiverne får den øgede fleksibilitet til at fyre og hyre, men uden det offentlige sociale sikkerhedsnet til at afbalancere arbejdsgivernes styrkede position. Der er med andre ord tale om en ensidig "reform" til fordel for arbejdsgiverne.

III.2. Macrons strategi kræver tysk medvirken, men han har gjort regning uden vært.

Overfor franskmændene begrundet Macron sine reformer med, at de skal nedbringe arbejdsledigheden, hvor især ungdomsarbejdsledigheden er høj (23 pct.).

Men problemet er, at loven måske nok vil gøre fransk erhvervsliv mere konkurrencedygtig, men for det første kræves der en meget stor lønsenkning på omkring 20 procent, hvis Franske virksomheder skal kunne hamle op med deres tyske kolleger efter at lønningerne i Tyskland med Harz-reformerne siden 2005 har gennemført en stærk løndumping.²⁰

Men en så stor lønsenkning vil i Frankrig samtidig udhule forbruget og få arbejdsledigheden til at eksplodere.

Skal der skabes flere jobs i Frankrig, kræver det øget økonomisk vækst og efterspørgsel, som kun kan komme fra det øvrige EU og især fra Tyskland. Men her begrænses vækst og efterspørgsel i dag af EU's stramme økonomiske politik og sparepolitik, som ikke mindst Tyskland er eksponent for og som er indskrevet i vækst og stabilitetspagten og finanspagten.²¹ Og i Tyskland fører de Konservative under Merkel med Wolfgang Schäuble som finansminister en streng monetaristisk politik, der begrænser den offentlige efterspørgsel og holderne lønningerne ned, hvilket begrænser forbrug og efterspørgsel i og fra Tyskland.

Derfor håber Macron på., at det kan lykkes at overtale Tyskland til en øget fleksibilitet i EU's regler og til større stimulering af økonomien i den økonomiske politik i EU og i Tyskland selv. Men for den tyske eksportdrevne økonomiske strategi giver det ikke meget mening at øge lønningerne i Tyskland for at øge forbruget, for det vil jo true det tyske "eksporteventyr". Ligesom den tyske regering næppe vil øge offentlig efterspørgsel og offentlige investeringer, fordi man af ideologiske og økonomisk politiske grunde står stærkt på en stram økonomisk politik.

²⁰) Jf. Sonne, Mathias: Macron er chanceløs med Tyskland som partner. Information 21.06.17
<https://www.information.dk/udland/2017/06/macron-chanceloes-tyskland-partner>

²¹) Jf. Bennike, Christian: Macron er sidste chance for Frankrig. Information 05.09.17
<https://www.information.dk/debat/leder/2017/09/macron-sidste-chance-frankrig>

Derfor vil Macron ikke kun levere den lavere arbejdsløshed i Frankrig, som er det løfte, hvormed han i dag forsøger at få den franske befolkning og de franske lønmodtagere til at sluge forringelserne i hans arbejdsmarkedslov. Og når det viser sig, vil Macrons raketopstigning til magten, blive afløst af en lige så hurtig nedtur.